

Mürüvvet Türkyılmaz

bilinmeyen bölge, gittiği yere kadar

Hayatta yaşanılabilecek en güçlü ve tekil deneyimler doğum ve ölüm olsa gerek. İkisinin de kişiyi fırlatıp attığı hal birbirine benziyor: Bilinmeyen topraklarda kapalı gözlerle ilerlemeye çalışmak. Bu iki travma da yaşamak denen zanaatın aslında asla öğrenilemeyeceğine işaret ediyor; tanıdık olan her şey bir anda yabancılaşıyor. Korkuların, anıların hep birlikte gün yüzüne çıktığı böyle anlarda kişi nefes alabilmek için yeni bir yüzeye ihtiyaç duyuyor.

Mürüvvet Türkyılmaz “bilinmeyen bölge, gittiği yere kadar” adlı kişisel sergisinde kendi hikayesindeki doğum ve ölüm travmalarıyla diyalog halinde çocukluğun oyunbaz hallerini kendine rehber alarak yaşamak, düşünmek ve üretmek için yeni bir yüzey araştırıyor. Son on yıldaki üretiminden eserleri bir araya getiren sergide toplumsal dikotomilerin sınırları ve üstümüzde yer etmiş tanımlar sanatçının öz yaşam öyküsünden alıntılacağı anlarla sorgulanıyor. Süpermarket fişleri, lades kemikleri, ip yumakları, bozuk paralar gibi küçük nesnelerin birlikteliğinden doğan, bireysel hafıza ile kolektif hafızanın kesiştiği noktalarda dolaşan bir noktürn besteleniyor.

Sınırları belirlenmiş özel alanların gücüne ve ortak alanların birleştiriciliğine referans vererek yerleştirilmiş sergi mekanında izleyiciyi ilk olarak “sırlar odası” karşılıyor. Bir yıldız kümesiymişçesine bir araya gelen eserler Türkyılmaz’ın çocukluğuna uzanan bir zaman diliminde parlayan noktaların, ailelere mahsus sırların altını çizerek izleyiciyi mahrem olanı düşünmeye, eteğindeki taşları dökerek hafiflemeye davet ediyor. Burada yeni üretimlerin yanı sıra, sanatçının dilinin vazgeçilmez parçalarından pusula gibi malzemeler de bir tanıdıklık hissi yaratıyor.

“sırlar odası”nın ardından izleyici doğum, ölüm, çocuk ve oyun fikirlerinin havada süzüldüğü ve serginin bel kemiğini oluşturan işlerin yer aldığı ortak alanda buluşuyor. “alice yüzeyler diyarında” yetişkinin içindeki çocuğa işaret ederken; dünya şeklindeki topla oynayan çocuk desenleri adeta oyunun gücüyle rolleri tersine çeviriyor: Dünya çocuğa değil de, çocuk dünyaya hükmediyor. Desenlerin resmedildiği malzemenin şeffaf ve hafif oluşu ise hayatın omuzlarımıza yüklediği ağırlığa meydan okuyor. Buradaki anneliğe ve doğuma dair metaforlarla dolu “şeffaf çadır” ise mahalleyle ilişki halinde, performatif bir şekilde hazırlanıyor. Sergiye ismini veren çalışma “gittiği yere kadar” belirli bir yörüngede dönen ve üzerinde yeşil led ışıklarla “gittiği yere kadar” yazan bir araç. Buradaki döngüsel hareket Doğu’nun zaman anlayışına, kaderciliğe, boş vermişliğe göndermelerde bulunurken; led ışığın yeşili, rengin kolektif hafızamızdaki anlamlarına referans veriyor. Ortak alan, izleyiciyi başlangıçlara, hayatın yollarına ve vazgeçişlere oyunun büyüyle bakmaya çağırıyor.

Sergideki son durak ise “dünyevi oda”. Girişteki maneviyatın antidotu misali bu oda izleyiciye maddiyatın ağırlığını hatırlatıyor. Mutlu ya da mutsuz, çalışkan ya da tembel, telaşlı ya da sakin bir şekilde geçerken zaman, bizler yaşadığımız müddetçe tüketiyoruz ve dünyevi odadaki “fiş şehir” her birimizin hayatındaki tüketimle olan güçlü bağa sert bir soğuklukla dikkat çekiyor. “tarihi bozukluklar” ise değerlerin gelip geçiciliğinde nesnelere kalıcılığına işaret ediyor. Bizi inşa eden tüm anıların yanı sıra aslında hayatımızın ufak matematik hesaplarında özetlendiğini düşünmek insanı ürpertiyor.

Mürüvvet Türkyılmaz’ın samimiyet dolu çalışmaları kadın ve anne olmanın sanat üretim süreçleriyle ilişkisini irdelerken, 1970’lere uzanan anne olmuş kadın sanatçıların geliştirdikleri yeni dillere de referanslar veriyor. Çocuğun bir büyücü gibi bulunduğu yerleri dönüştürmesi, içinde yaşadığı oyun dünyasıyla gerçekliğe meydan okuması da biz yetişkinlere uzakta kalmış bir dünyayı hatırlamak için fırsat sunuyor. Sergi, sanki bir arkadaş grubunun kendi arasında oynadığı bir itiraf oyunuymuş gibi sanatçının sözü başlatmasıyla, izleyiciyi de kendi hikayesini anlatmaya, ortak alanda buluşup öznel olanı nesnelleştirmeye çağırıyor. Kişisel olan her şey üzerinden kişisizleşme süreçlerini araştırıyor.

ELİF KAMIŞLI